

Lemmeraak *Chantecler* Dunkirk veteran

Tekst: Willem Eerland

Al eerder hebt u in *Spiegel* kunnen lezen over de rijke maritieme historie van Krimpen aan de Lek. Het dorpje werd niet alleen bekend om de walvisvaart en de zalmvisserij, maar en uiteindelijk ook omdat daar onze enige twee viermastbarken *Jeannette Françoise* en *Geertruida Gerarda* werden gebouwd. Het dorpje had destijds een sloepenbouwer, een blokmaker, een touwslagerij en een kakenbakkerij. Bovendien ligt hier de bakermat van de Hollandse boot die bij de verschillende werfjes als Ommo Muller en Jan Sprik werden gebouwd.

In *Spiegel* 1987.1 hebben we geschreven over de wedstrijden met Hollandse boten in de jaren dertig van de vorige eeuw. Op de eigen Zeevaarkundige school gaf meester Hoorweg zijn zeevaarkundige lessen. Van al deze zaken is – buiten de walvis in de windwijzer

op de kerk – niet veel meer te vinden. Wat er nog wel is overgebleven, is watersportvereniging De Lek.

Vanuit die watersportvereniging wordt in de zomer wekelijks de Nederlek regatta gezeild

op een baan tussen Krimpen aan de Lek en Lekkerkerk. Een van de enthousiaste zeilfanaten is Han van Veen. Hij zeilt de wedstrijden gewoonlijk met een Soling, maar hij, of liever gezegd zijn zoon, is ook de trotse bezitter van de Lemmeraak *Chantecler*. Een uit de verte herkenbare De Boer aak. Deze aak blijkt niet alleen een lange, maar ook een bijzondere geschiedenis achter haar achterstevens te hebben.

Trouwe dienst

Voor het begin van die geschiedenis moeten we terug naar 1909, toen er een serie van drie aken werd gebouwd bij De Boer in Lemmer. De opdrachtgever voor één van de aken was de heer Buis, een visser, uit Enkhuizen. De aak kostte 905 gulden en werd langer dan de andere De Boer aken. Een niet onbekend verschijnsel voor de Westwal-schippers. Zij voeren in de regel ook met een maat meer. In 1910 werd de aak opgeleverd. Zij koos zee onder visserijnummer EH 15. Na twaalf jaren trouwe dienst werd zij in 1922 verkocht naar België. Robert Ziesmer in Hulst werd de nieuwe eige-

Patrick Bisley.

De Chantecler voor anker.

Ernest Bisley.

naar. Hij noemde de aak *Chantecler* en zette haar in als vistransportschip. Het schip werd ingezet om de gevangen vis van de haringvletten voor de kust zo snel mogelijk naar Antwerpen te brengen. De reden hebben we niet kunnen achterhalen, maar al na een jaar werd zij wederom verkocht. Nu naar Engeland. De nieuwe eigenaar plaatste er een roef op en ook die verkocht haar na een jaar alweer door. We zijn dan in 1924 beland en de eigenaar is nu H.W. Richards. Hij zeilt vijf jaren met *Chantecler*.

Opgelegd

In 1934 werd de aak verkocht aan Mr. Ernest Bisley en zijn schoonvader Harry Dipple. De thuishaven werd Ramsgate. Uit die periode is niet zo veel bekend, omdat het huis van Mr. Dipple, in Bromley, Kent, werd vernietigd in de oorlog. De familie maakte vanuit Ramsgate zeiltochten langs de Zuidkust, in de Thames Estuary en rond the Forelands. Een van hun favoriete ankerplaatsen was in de Swale. Toen de oorlogsdreiging groter werd, werd er niet meer gevaren en werd de aak min of meer opgelegd.

In mei 1940 raakten de geallieerden opgesloten na een razendsnelle opmars van de Duitse troepen. Omdat een catastrofe dreigde, werden alle schepen opgeroepen op te stomen naar Duinkerken teneinde de militairen van de stranden te redden. De eerste dag lukte dat maar matig, waarna William Tenant, die de evacuatie leidde, een oproep deed waarin hij zei: "Geen honderd boten, maar elke boot die in Groot-Brittannië is te vinden, moet worden overgezonden."

Er kwam een vloot op gang van zo'n 800 treilers, sleepboten, Thamesbarges en alle soorten jachten. Kortom, alles wat enigszins kon varen. Engelsen, maar ook buitenlanders. Bijvoorbeeld de bekende schoener *San Antonio* van Hammerstein. En hoewel de 30 pk niet bepaald een vermogen is om het Kanaal over te steken, werd ook de dertig jaar oude Lemmeraak *Chantecler* ingezet.

Miswijzing

De acht bemanningsleden werden gedeeltelijk toegewezen door de marine. Nadat er brandstof en water was ingenomen, voeren zij na het invallen van de duisternis uit. Onderweg werden ze bijna in de grond geboord door een 'eigen' Destroyer of iets dergelijks en vroeg in de ochtend hoorden zij het aanzwellend geluid van motortorpedoboten. Toen zij vaag wat in zicht kregen, zagen zij twee snelboten. Geen geallieerden, Duitsers. De *Chantecler* draaide wat af en zette de motor wat

Oma Liz Bisley, opa en oma en Cannon, dekhand, tevens chauffeur van opa en de rest van de tijd werkzaam op een zagerij in Londen.

Patrick Bisley, zoon van Ernest.

zachter om geen boegwolk te maken. Gelukkig werden zij niet opgemerkt. Op het moment dat *Chantecler* het strand naderde, was de wind zo gedraaid dat het lagerwal was. Maar goed, uiteindelijk zag men kans zo veel mogelijk militairen aan boord te nemen en weer heelhuids aan de terugreis te beginnen.

De stemming onder de militairen was slecht en de terugweg verliep niet helemaal vlekkeloos. Eerst voeren zij door een mijnenveld en vervolgens was er een discussie over de plaats waar zij zich bevonden. Niemand aan boord had rekening gehouden met het grote aantal geweren van de soldaten. Door de miswijzing die het kompas vertoonde, voer men in plaats van naar Ramsgate zelfs Dover bijna mis. De fout werd toch nog tijdig ontdekt en na urenlang tegen stroom in ploeterend, werd Dover binnengelopen. Nadat de soldaten het schip hadden verlaten, werd de aak wat opgeruimd en werd de terugreis naar Ramsgate aanvaard. Daar kreeg men te horen dat een tweede reis naar Duinkerken er niet in zat vanwege de geringe snelheid van de aak. Uiteindelijk bracht de vloot in vijf dagen, 338.000 militairen in veiligheid. *Chantecler* werd opgelegd en tijdens de oorlog niet meer gebruikt.

Woonschip

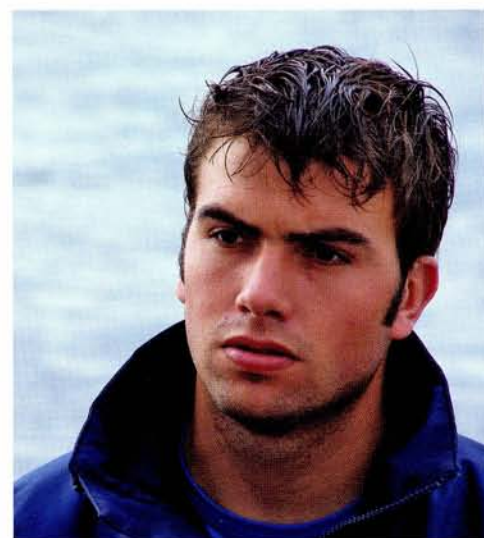
Na de oorlog vonden de eigenaren dat zij te oud werden om te zeilen en kochten een groot motorjacht, *Etrrelleta*. De aak werd in 1947 verkocht aan marineofficier Mr D.G. Silcock. Hij

knapte de aak op bij een van HM Dockyards. In 1948, 1950 en 1953 ging de aak over naar een ander, tot zij in Geoffrey Toothe een nieuwe eigenaar vind. Hij voer met het schip tot 1979. In ieder geval staat *Chantecler* vermeld in Lloyd's list of Yachting van 1953 tot 1980. Tussen 1976 en 1980 werd zij waarschijnlijk gebruikt als woonschip. In het register staat als thuisbasis vermeld: Hoo Marina in Kent. In die tijd lagen daar meerdere schepen die voor dit doel werden gebruikt. Na 1980 komt *Chantecler* niet meer voor in de genoemde lijst. Zij wordt nog verschillende malen verkocht en in 1979 komt zij naar Nederland terug. Drie jaar later wordt zij weer verkocht aan een Engelsman en in 1984 aan een Amerikaan.

In 1990 kwam Han van Veen op de werf Grevestein in Krimpen aan de Lek, nog geen honderd meter bij zijn huis vandaan, waar hij *Chantecler* zag liggen. Op dat moment zeilde de familie met een schouw. De twee kinderen, Tom en Joyce, werden groter en eigenlijk zochten zij wat anders. Zowel Han als zijn vrouw Francoise werden op slag verliefd op de aak. De Amerikaanse eigenaar was snel gevonden en de deal werd even snel gemaakt. Vanaf dat moment waren zij de trotse eigenaar van een echte De Boer aak; zij het een in erbarmelijke toestand. De familie Van Veen ging voortvarend te werk en stak de handen uit de mouwen.

Restauratie

Het schip werd op een bak gezet en volledig gestript. Alle beton werd eruit gehaald en nagenoeg alle spanten werden vervangen. Een gigantische klus, waarvan Francoise nu zegt: "Ik kan het mij nu niet meer voorstellen, maar toen deden we het gewoon." Toen zij uiteindelijk weer begonnen aan de opbouw van de aak werden er eerst stalen schotten in geplaatst, teneinde het schip in waterdichte compartimenten te kunnen verdelen. Vervolgens werd de aak in een Lashbak geplaatst en van binnen en buiten gestraald. Deskundig werden de verflagen opgebouwd. Inmiddels werd zij ook eenvoudig betimmerd. Han zegt daarover: "Wij wilden varen en vonden de betimmering prima zo." Na anderhalf jaar zwoegen was *Chantecler* herboren. De familie ging met de aak, aanvankelijk zonder tuigage, op vakantie. Ze voeren zelfs naar Duitsland. Zoon Tom, de huidige eigenaar, was als zevenjarig ventje niet meteen enthousiast, maar toen hij hoorde dat ook de Koningin zo'n aak had, werd dat aanzienlijk beter. In de vele mooie vakanties die volgden, soms met wel acht vrienden en vriendinnen, kwam ook hij in de macht van het brok zeilende historie. En

Tom van Veen

sinds dit jaar mag Tom zich de trotse eigenaar noemen. De trots ligt achter het huis van de familie afgemeerd in de Bakkerskil.

Francoise en Han varen, buiten het zeilen met de Soling, tegenwoordig met een fraaie Grandbanks, maar hun ogen glimmen als zij over de Lemmeraak spreken. Hun aak, de aak met de geschiedenis. The old soldier who never die.

Het fraaie roerbeeld van de *Chantecler*.